

Učiteljski Tovariš.

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Gmotni položaj obolelega učitelja. — Clara pecta — boni amici. — Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic. — Zmes. — Dopisi. — Ukazi in odredbe šolskih oblastev. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Gospodarski program.

Gmotni položaj obolelega učitelja.

Referat pri zborovanju učiteljskega društva sezanskega okraja na Devinščini.

Pri današnjem zborovanju našega društva se mi ponuja prilika, da referiram o imenovani temi. Štejem si v dolžnost, že začetkoma omeniti, da mi je jako žal, ker se nisem mogel odločiti za tak referat, ki bi vas bolj veselil in ki vam bil mogoče bolj poučljiv nego moj današnji referat. Nisem si mogel izbrati za referat snovi, ki bi vas kratkočasila, ampak izbral sem si snov, ki mi je ležala na duši kakor mōra. Izbral sem si snov, da opetovano pojasnim stanje učitelja z ozirom na njegove finančne dohodke in to ne samo, če je isti zdrav, ampak tudi bolan.

Po zgledu drugih stanov smo se zdramili tudi učitelji ter zahtevali, zahtevamo še sedaj in bomo takisto v bodoče zahtevali, naj se nam izboljša naše gmotno stanje. Govorili, pisali, prosili in rotili smo že mnogo, mnogo v ta namen — pa vse zaman. Naš glas je ostal glas vpijočega v puščavi. Na vse naše prošnje in na vsa naša križeva pota so se odzvali le prazni odmevi naših glasov in naših korakov. No, končno so nam na vse prošnje vendar vrgli kost ter nam s tem le podaljšali eksistencijo za kratko dobo, ne pa da bi nam bili s tem položaja izdatno izboljšali. Kaj naj zaleže 200 K poviška na plači sramotno plačanemu učitelju? — Nič!

1000, 1200, 1400 se glasé vsote, ki naj učitelju zado-
stujejo za življenje. 1000, 1200, 1400 K znaša plača. Plače cenjenih kolegij so razmeroma še manjše. To so vsote! Kako lepo se glasi tisoč, tisoč, tisoč! Tisoči tiče v naših plačah, toda, žal, da se ne umakne izza njih kronska veljava prejšnji avstrijski veljavi! — Seveda bi morali ostati tisočaki! Toda šalo na stran! Take vsote ima učitelj za plačo. Pa tako plačani učitelj ima seve čvrste zobe in pa vrhu vsega tudi — pogoj do življenja.

Naša naloga je vzvišena in sad našega dela neprecenljiv. To lahko trdimo s ponosom, saj smo mi, ki prižigamo luč prosvete. — Mi smo, ki polagamo temelj narodovi bodočnosti. Mi smo prvi činitelji vse kulture in omike. Mi do-
vajamo človeka do najvišje stopnje omike in blaginje — pa kje ostanemo sami? Iz naših rok izidejo možje, ki so v naj-
imenitnejših pozicijah, v obilnosti znanja in imetja. Vodili smo jih do blaginje ne misleč nase, ne skrbeč za svoje. — Kako nam je plačan trud?

Od najnižjega uradnika pa tja do visokih mest so izišli vsi — bodisi posredno ali neposredno — iz naših rok, iz naših šol. Ali so nam pa ti možje za delo in trud hvaležni? Ne! Ne samo, da so nehvaležni prve vrste, ne samo, da se nas nikdar ne domislijo — ampak še celo prezirajo nas. Tako je naše stanje! *)

Ako bi potem, ko smo dovršili učiteljišče, dali učiteljskemu stanu slovo, bi vseeno živeli tako kakor živimo sedaj, če ne še bolje. Ali je morda čuda, da se povsod čuti pomanjkanje učiteljstva? Ne! Ni jih več v toliki meri onih, ki bi hoteli bogateti druge, a sami živeti v bedi. Zakaj? Zato, ker je dandanes znanju učiteljstva odprta pot do boljše bodočnosti. Našo izobrazbo spoštujejo in uvažujejo, dočim stanú ne. Delu bodi primerno plačilo! To je povsem logično. A naše plačilce, da ne rečem plačilo, je tako, da ne moremo živeti ne umreti. Vsote, ki nam jih delijo, ne odgovarjajo ne času ne trudu, kaj še potrebi. Kaj naj počne učitelj, ki ima 3—6 glav broječo družino, ako dobiva mesečne plače 130 K? To aktualno vprašanje je večkrat na dnevnem redu, kakšni pa so uspehi takih razprav?

Učitelja nihče ne sili k ženitvi — kaj mu je treba družine in otrok! To so navadni odgovori, ki nam prihajajo od drugod. Jaz menim, da bi bilo še najbolje, ako bi nam kar naravnost diktirali in uvedli celibat ter nas kočno zaprli v kak samostan. Mislim, da bi bili v takem položaju učitelji končno vendar zadovoljni. Kaj to, če bi bilo učiteljev malo! Bolje, da jih je manj in zadovoljnih, nego več in nezadovoljnih.

No, pa vzemimo učitelja sameca. Kako izhaja on s svojo plačo? S svojo 100 K broječo plačo je še pogosteje v slabšem denarnem stanu kakor omožen učitelj. Za hrano izda nad dve tretjini svoje plače. Za nadaljno izobrazbo, to je za razna literarna dela — strokovne, stanovske časopise kakor tudi za politična glasila — izda najmanj 10 K vsak mesec. Torej je že 70—80 K. Kje je pa obleka, kje so še stroški, ako se hoče udeležiti kakšne zabave? Doma vendar ne more vedno tčati. Stroški so na vse strani. Pokriti pa jih s svojo plačo tudi on ne more.

Vse do sedaj našete težkoče rahljajo učitelju tudi telesno zdravje.

*) Znano nam je, da priznavajo zasluge našemu delovanju tudi nekaterniki, ki stoje na višjih mestih. Žal pa, da nam je s samimi priznanimi besedami vrlo malo pomagano. Treba bi bilo vsekakor več dela in manj besedi, potem bi imeli tudi kaj vere, da prihajajo pohvale v resnici — od srca.

Ured.

Naporno delo našega stanu in pa dohodkom primerna hrana, ki si jo moremo privoščiti, pozroči, da učitelju končno vendar opešajo moči, tako da naposled zbolijo. Ali je to kaj čudnega? Skrbi, slaba atmosfera, ki jo vdihavamo v šoli med poukom v navzočnosti tolikega števila učencev, preglavice, ki nam jih povzročajo nerazsodni starši, in drugo provzročuje, da njegovo zdravje rapidno pada, dokler ne obleži. Oboleni učitelj se zaveda, da mu ni dobro, se zaveda, da potrebuje postrežbe in večje zdravnikove roke — zaveda se pa tudi, da si zdravnikove pomoči in postrežbe ne more prav lahko preskrbeti, ker mu tega njegove finančne razmere ne dopuščajo. Ako si hoče v kljub temu pomagati, je prisiljen, čakati do onega dneva, ki mu prinese toli težko pričakovano, krvavo zaslužno plačilo, ker si med mesecem malo ali pa nič ne prihrani. Da bi si pa kje izposodil potrebnega denarja, tega ne more storiti. Vprašanje je tudi, ali bi ga kje dobil? Učitelj je spoštovana oseba, toda le toliko časa, dokler se ne kaže, da je gmotno na slabem. Jemati pa plačo za več mesecev anticipando, je pa jako grenko zdravilo. Ako ozdravi, kako težko čaka s praznimi rokami časa, ko dobi zopet enkrat plačilo!*)

Koliko pa mora izdati za zdravnika učitelj, nameščen na kmetih? Tu ni zdravnika. Ako ga hočeš imeti, ga moraš pozvati ne ravno iz kraja v bližini. Če pozovemo zdravnika enkrat, stane to mnogo. Za Pliskovico n. pr. je nedavno izdala naša koleginja 16 K za eden obisk — in Pliskovica ni ravno toliko oddaljena vas od Sežane. Koliko bi bilo računa, če bi si n. pr. dovolil biti bolan naš tovariš v daljnem Štijaču? Najmanj 30 K. Nočem pa s tem predbacivati zdravnikom oderuštva, ne, ker oni hočejo, da so plačani stanu in izobrazbi primerno, in prav ravnajo! Mi jim radi to privoščimo, srčno želeč, da bi tudi nam skoro prisijala zarja one dobe, ko bomo plačani trudu in omiki primerno. Kakor sem omenil, mora izdati oboleni učitelj na kmetih ogromne vsote za zdravnika, in kdor to premisli, mu je gotovo jako težko pri srcu, in mesto da bi se mu zdravje vračalo, ga moré skrbi tako, da končno ugasne iskra življenja v njegovem izmučenem telesu. Koliko je učiteljev, ki so šli radi tožnega gmotnega stanja prerano v grob, dočim bi dlje živeli, ako bi imeli povoljnega sredstva za življenje.

Omenil sem in ponavljam, da mora za enkratni zdravnikov obisk tri ure od njega oddaljeni oboleni učitelj 16 K izdati. Kaj pa bi bilo, ako bi ne hotela bolezen hitro odjenjati? Zdravnika bi bilo treba pozvati večkrat. In če bi še smrt ne hotela kmalu mahiniti s koso, ampak bi na svojo žrtev prežala tedne in tedne, mogoče še celo mesece? Kje naj dobi učitelj denarja za zdravnika, za zdravila, postrežbo in za druge stroške? C. kr. okrajni šol. sveti že pomagajo s podporo — toda kaj je ta malenkost proti številu stroškov? V bolnišnici za učitelja ni primernega mesta. V plačilni oddelek tudi ne more. Križi na vse strani! Mislimo si pa, da gre učitelj v bolnišnico. Tam ga stane zdravnikova pomoč malo ali nič. — Toda plačati bi morala občina zanj. In ta občina bi ne storila to z zavestjo, da je učitelju povrnila deloma njegovo muko, ampak smatrala bi ga siromakom v gosposki obleki in mu nemara še kdaj to očitala.

Z ozirom na vse našteté razmere predlagam k sklepu še predloge, ki jih naj izvoli siavno društvo odobriti in skr-

beti, da se uresničijo ter da nam s tem kolikortoliko oblažijo naše stanje, kadar pride čas potrebe.

1. Glede na to, da je zdravnikova pomoč obolelemu učitelju iz gmotnih vzrokov skoraj nemogoča, naj slavni zbor izvoli skleniti, da vse učiteljstvo sežanskega okraja prispeva s primernim odbitkom v toliko, da dobi oboleni učitelj, oziroma učiteljica in po možnosti tudi člani učiteljeve družine brezplačno zdravnika.

2. Da bi s tem učiteljevi dohodki ne bili preveč skrčeni, naj odbor našega društva z zborovim pooblastilom vpliva pri c. kr. okr. šolskem svetu, da isti prispeva k temu odbitku s primerno letno vsoto.

3. Odbor naj tudi vpliva, da pride poročilo o potrebi take organizacije na dnevni red prve prihodnje uradne konferencije z ozirom na soglasen sklep vsega učiteljstva našega okraja.

4. Naloži naj se izvoljeni trojici učiteljev, da stvar natanko preuči in da o tem poroča zbranemu učiteljstvu pri uradni konferenciji.

5. Odbor naj sporazumno z drugimi društvi naše poknežene grofije predloži dež. zboru spomenico, v kateri naj se prosi, da se obolelemu učitelju poviša mesečna plača za 15–20%.

(Vsi predlogi so bili enoglasno sprejeti.)

Vinko Trobec.

Clara pacta — boni amici.

II.

Stvari naj se ne postavlja s hrbtom pred zrcalo, ampak z licem, to je, da se vsaka stvar pokaže s pravega temelja. (Omnia docere per priora, id est per causa.)

Komensky: Didaktika.

Rečemo lahko s popolno zavestjo: Naše učiteljstvo je enako sveči, ki žrtvuje sebe, da sveti drugim. Ves svet je naš sodnik. Kadar nima kmet drugega posla, govori o šoli, kadar se zazdi gospodi, govori o šoli. Znano je tudi, da se potezajo za pridobitev šolstva naše političke stranke. In tako je še danes resnica, kar je trdila že Marija Terezija: „Die Schule ist ein Politikum“. Ko bi bilo šolstvo brezpomembno, ko bi se ne moglo danes ponašati z nikakršnimi uspehi, bi se živ krst ne zmenil za nas, bi se nihče ne trudil, da nas pridobi na svojo stran. Ker pa se menijo za nas, ker si prizadevajo, da nas pridobe zase in da nas tudi tisti, h katerim je pristopila velika večina našega učiteljstva, pridrže ob sebi, smemo in moremo sklepati, da ni šolstvo brezpomembno, nego da je velike važnosti in da se more in sme ponašati s prelepimi, bogatimi, naravnost dragocenimi uspehi.

V sedanjih razmerah, ko vztrajamo ob trditvi, ki smo jo izrekli že v prvem članku, ob trditvi namreč, da ne vlada nikakršno razmerje med našo plačo in našim delom, ne more veseliti učitelja nobena stvar bolj, nego ga veseli očitna pohvala pametnih ljudi, da ni bilo njegovo delovanje brezplodno, ampak da je pomagal s svojimi najboljšimi močmi, da se je dvignil kulturni nivó slovenskega naroda. To je slovenskega učitelja moralno zadoščanje, to je njegova sladka zavest, idealna plača njegovemu idealnemu prepričanju. Praktični ljudje ne dajejo sicer takemu notranjemu bogastvu nobene veljave, ker je dognana

*) Že ta primer je dokaz, kako je bilo umestno, da je na letošnjem zborovanju sklenila naša „Zaveza“, da si osnuje učiteljstvo svoje hranilno in posojilno društvo, kakršno ima n. p. hrvaško učiteljstvo v Zagrebu, ki vrlo uspešno deluje in napreduje.

stvar, da so žvenketajoči denarci večji in vplivnejši gospodje nego sladkost, ki se raztaplja v človeku po mirni vesti in poštemem srečju. Praktični ljudje — in koliko je med njimi naših sodnikov! — imajo rajši nemirno vest in nepošteno sree, nego da bi žalostna praznosta vladala po njihovih žepih. V mnogih slučajih je treba samo zatajiti samega sebe, svoj notranji jaz lepo pehniti z doma, pa se ta moralna brezmiselnost izpremeni v materijalno korist. Ego sum ego!

Ta egoizem pa ni vseh čednosti vrhunec! Nemara vseh nečednosti. A če bi imelo slovensko učiteljstvo nečednosti na milijone, eno krasno potezo ima v svojem značaju: Črpalo je svoje moči do današnjega dneva z golj iz svojega moralnega zadoščenja! Zaraditega ni še obupalo v krivičnem svojem materijalnem položaju, nego je z neko čudovito, uprav legendarično notranjo silo krepilo samo sebe, napenjalo svoje moči preko dobre volje in preko javnega merila ter tako postalo sveča, ki žrtvuje sebe, da sveti drugim.

In tako ima naše učiteljstvo svoj notranji svet, svoje zaklade, zakopane na dnu duše in srca. Kadarkoli se kdo obregne obenj, kadarkoli nima kdo boljšega posla, nego da išče bruna v očesu našega telesa, takrat se zožijo in krepko stisnejo — prav po besedilu genijalnega Vrehlickega romance „Ob poti“ — naše roke, čakajoč z brezobzirno maščevalnostjo obrekovalcev, a takoj takrat se potope stenji naših gorečih idealov v morje zavesti, da delamo več, nego smo po meri naših plačil dolžni, in takrat se razlije hipoma preko nas vseh nebeška potrpežljivost, in roka, ki je prej pretila, se razgrne v blagoslavlajoče geste, in sadovi rastejo po polju našega delovanja!

Sadovi, ki jih niso vredni tisti, ki nam režejo plesnivi kruh, rastejo po polju našega delovanja. Zavoljo tega imamo izobraženo ljudstvo, narod, ki ve dandanes vsaj toliko, da živi, da ima nekaj pravice, narod, ki visi z neskončno ljubeznijo na domači grudi, roseč jo s solzami svojih žalostnih duš, zavoljo tega imamo svoj notranji kapital, ki nam ga ne vzame še toliko obsodeb. Naši pozitivni uspehi so tisti naši plemeniti zagovorniki, ki govore pred stolom človeške nemilosti prepričevalno in neustrašeno za nas.

„Die Schule ist ein Politikum!“ Nad nami se penijo valovi, kot ob Petrovo skalo se zaganjajo v nas, a mi stojimo čvrščeje in čvrščeje, bolj in bolj čestitljivo se dviga ugled in moč šole, in kot večna luč plapolajo v nji žarki, na daleč in na široko sipljoči blaginjo. In ta prihaja tiho in brez hrupa. Kakor bi hodila pomlad preko poljane. Z milobo v očeh, z zadovoljstvom v srečju. Zakaj ob njenih dihih vse raste in zeleni. In ker vse raste in zeleni, koderkoli sezajo blagoslavlajoče geste našega učiteljstva, zato vemo, da živimo, da nismo zapravili svoje žalostne preteklosti, nego da smo jo žrtvovali človeštvu v prid in da smo si vse to, kar imamo, krvavo zaslužili. Ničesar nimamo iz same milosti! Kar imamo, to je vse krvavo zasluženno, to je vredno glasnega in neštevilnega poudarka! Samo naj kdo pride in nam naj očita, da smo bili zajedalke na narodnem telesu!

In ker vemo, da smo, in da smo absolutno potrebni, zato smo sedaj toliko izkoriščevalni, da zahtevamo danes glasno in neizprosno kruha, kruha in kruha!

Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic.

Dne 6. t. m. je dobila naša stanovska organizacija novo trdno vez, ta dan se je ustanovila v Celju „Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“.

Navzlic skromnemu vabilu, navzlic pomanjkanju vsake reklame se je zbralo pri tej priliki mnogo učiteljev in učiteljic, ki so navdušeno pozdravljali to prepotrebno društvo. Takoj je pristopilo „Zvezi“ osem društev: Celjsko-laško, Brežiško-sevniško, Kozjansko, Šmarsko-rogaško, Savinjsko, Šaleško, Slovenje Bistriško in Ormoško. Odposlanci teh društev so izvolili „Zvezi“ naslednje vodstvo: predsednik: Gradlišnik Armin, njega namestnik: Strmšek Vekoslav, tajnik: Kranjc Fran, blagajnik: Levstik Miloš, odbornika: Knapič Jan. in Slanc Ernest.

Zveza je torej osnovana, in upajmo, da bo kmalu začela svoje plodonosno delovanje. Njen delokrog je jako obsežen, ako hoče doseči namen, ki je v pravilih tako-le označen:

II. Namen „Zveze“ je:

- a) Združitev vseh slovenskih štajerskih učiteljev (učiteljic) in šolskih prijateljev,
- b) pospeševanje duševnih in materijalnih interesov učiteljstva,
- c) gojitev splošne, posebno pa pedagoško-didaktične naobrazbe članov,
- e) širjenje splošne naobrazbe med narodom.*)

III. Sredstva:

Društvo doseza svoj namen, da

- a) sklicuje po raznih krajih na Štajerskem zborovanja in shode, pri katerih razpravlja in sklepa o dolžnostih in pravicah učiteljstva ter o vzgoji in pouku šolske mladine in prireja javna, splošno poučna predavanja in koncerte,
- b) pošilja v posameznih slučajih posamezne govornike k zborom domačih učiteljskih društev,
- c) pošilja peticije in resolucije višjim oblastvom,
- e) povzroča in podpira izdajo šolskih listov, mladinskih in sploh poučnih spisov ter ima lahko svojo knjižnico.
- d) podpira ustanovo šolskih in ljudskih knjižnic ter bralnih društev,
- e) stopa v zvezo z drugimi avstrijskimi učiteljskimi društvi,
- f) pobira za svoje stroške pri svojih društvenikih letne doneske.

To novo društvo si je torej stavilo velikansko in prevažno nalogo. Ono hoče pospeševati naše stanovske in šolske interese, širiti pa hoče naobrazbo tudi zunaj šole med našim narodom. Ono hoče spojiti učiteljstvo in druge narodove sloje v krepko, nepremagljivo celoto, ki bi neprestano težila za napredkom. Ni li to krasna naloga? A še krasnejši bo sad, ako se nam posreči, izvršiti to zadačo. Če bomo vsaj nekoliko pripomogli, da bo masa naroda hrepenela po nadaljni naobrazbi, da bo ta masa začela razmišljevati o svoji preteklosti, sedanjosti in bodočnosti, da bo izgubila svoje predsodke o šoli in učiteljstvu, bo naš trud bogato

* Ta točka se nam zdi posebne važnosti! Učiteljstvo mora skrbeti, da bodo deležne izobrazbe najširše narodove mase. Le duševno krepak narod ima bodočnost!

poplačan. Tem potom sta se oživila v narodu našem pogum in ponos, ki mu bosta dajala novih moči v pretežavnem življenskem boju. Z bistrim duhom bo tedaj motril Sloven svojo krasno domovino, bo spoznal njena bogastva in umel jih dvigniti brez tuje pomoči. Le tako se morejo uresničiti besede: „Na svoji zemlji Sloven bo svoj gospod“.

A če se ojači in osamosvoji ves narod, ne bo to ne šoli in ne učiteljstvu na kvar. Ravno s tem bi se podala obema trdna podlaga, mnogo trdnejša, kakor jo more podati še tako izvrsten šolski zakon. Narod se ne more ojačiti brez dobre šole, a šola ne more biti dobra, ako je narod ne podpira. Ako pa pridobimo narod za napredek, torej tudi za šolo, se bo poskrbelo tudi za nas v dovoljni meri.

A društvo ne misli zapostavljati naših interesov dotlej, da se ves narod za šolo ogreje, ono namerava temveč uporabiti takoj vsako priliko šoli in učiteljstvu v prid.

V prvi vrsti hoče zbuditi v nas čut stanovske vzajemnosti in celokupnosti. Vsak učitelj bi se naj zavedal svojih dolžnosti, pa tudi svojih pravic, vsakdo izmed nas naj bi bil delaven in požrtvovalen član naše organizacije, vsakdo naj bi jo podpiral po svojih močeh. Tiste pijavke, ki pridejo na dan le, kadar so jim drugi kaj priborili, bi naj izginile. Vcepimo jim navduševalnega soka, spravimo jih iz lukenj in brlogov, kamor se zatekajo ob času boja, naj se tudi oni z nami borijo.

Tudi tukaj ima „Zveza“ še mnogo neobdelanega polja. A ko pride krdelo navdušenih njenih članov v razne skrite in mirne kraje, se gotovo zbudi marsikateri tak zaspanček.

Kaj nam koristijo naše velike organizacije, če pa v naših vrstah ni pravega navdušenja? Navdušenje za skupne interese, navdušenje za naše vzvišeno delo in za našo pravično in pošteno borbo pa naj nosi naša „Zveza“ tudi v najoddaljenejšo gorsko vas. Šele tedaj, ko bo vsak učitelj (učiteljica) z zanimanjem zasledoval dejanja naših voditeljev, ko bo vsak učitelj vsaj z duhom prisostvoval našim razpravam pri velikih zborih bodisi v Ljubljani, v Gradcu ali na Dunaju, šele tedaj bo imela naša vesoljna organizacija pravi pomen, takrat šele bo dosegla primerne uspehe.

Ne moremo si torej misliti zavednega učitelja, ki bi mogel nasprotovati naši „Zvezi“, saj bo našel v nji krepko podporo tako zavedno naroden učitelj, kakor tudi oni, ki misli, da je naš spas samo v internacijonalni organizaciji. Doma bo delovala „Zveza“ odločno narodno, v zvezi z učiteljskimi društvi pa bo iskala in podpirala le šolske in stanovske težnje.

Tovariši (tovarišice), ne čakajte torej predolgo, podprite to velevažno organizacijo takoj s svojim pristopom! Čim več nas bo, tem lažje bomo uspevali.

Nekateri hočejo baje počakati sadu društva, preden mu pristopijo. A kateri pameten sadjar podpre drevo in mu gnoji šele, ko mu je obrodilo obilo dobrega sadu? Kaj pa, če mu ga vihar poprej stre? Kakor ne more slabotno in sestradano drevo krepko roditi, ravno tako ne more uspešno delovati slabo, maloštevilno društvo. Skrbimo torej, da se naše „Zveze“ oklenejo vsa naša društva, kjer se pa ne da doseči, pristopijo pa naj posamezni člani. Namen naš je gotovo dober in vzvišen, skušajmo ga izvršiti s skupnimi močmi.

— m —

Zmes.

II.

Lansko leto mi je poslal prijatelj s Štajerskega klerikalno cunjo z imenom „Slovenski Gospodar“, kjer v 46. številki pere propadli kandidat g. A. Korošec samega sebe — to je zamorca. Kakor smo svoječasnó čitali v „Učit. Tovarišu“, je Korošec v Šmartnem pri Gornjem gradu naravnost hujskal ljudstvo proti šoli in učiteljstvu. Po klerikalni maniri pozneje taji, da je rabil besedo „lenoba“. Korošec si v svoji drznosti misli: Sv. Peter je bil nekoliko več nego sem jaz eksprefekt in propadli kandidat, in vendar je zatajil Kristusa trikrat, zakaj bi jaz posvetne besede „lenoba“ enkrat ne utajil?! Od duhovnika bi nikakor ne bilo lepo o lenobi drugih govoriti, ker ima marsikateri na dan 23½ ure prostega časa.

Nova Koroščeva trditev, vredna patenta, je ta, da „se kmetski otroci zaradi osemletne šole ne privadijo polagoma težkemu kmetškemu delu in vsled tega po dovršeni šoli radi gredo od domače hiše, iskat si v tujini ložje prisluženega kruha.“ Iz tega se vidi, da je Korošec jako podoben, če ne identičen s „Slovenčevim“ člankarjem „Šola na kmetih“, kjer veže enako otrobe in oslarije. Povejte nam, kje se v tujini dobi ložje zaslužen kruh in s kakim delom? Vprašajte Američane, kako delajo kakor črna živina. Ako bi delali doma tako, bi si tudi kaj zaslužili. Ali res mislite kmeta s tem rešiti, da se naj v nežni mladosti vadi samo sukati kmetiško orodje, pri tem pa naj ostane neumen kakor bat? Vseč bi vam bilo to, ker imate v njem potem slepo orodje. Kdor hoče danes napredno gospodariti ali kmetovati, mora malo več vedeti nego plug držati in hruške peči.

Zlasti ima Korošec v želodecu jungovce, posebno od zadnjih volitev, kjer so mu pomagali jamo kopati. Zadnje deželnozborske volitve so častihlepnega možakarja tako užalile, da ne pije niti črnine, kakor je običajno pri propalih kandidatih, nego je postal abstinentler. Gotovo ga Ljutomerčani tudi v prihodnje ne marajo. Kako neki bo abstinentler pospeševal vinorejstvo, ki je zanje največje vrednosti? Mi bi se ne pečali z ošabnim in vsevednim Koroščem, da ni ravnokar začel gonje radi celjske gimnazije proti poslancu Berksu in celjskim rodoljubom, od katerih je vsak najmanj desetkrat več storil za narodnost nego brbljavi Korošec. Ali bodo res morali vsi slovenski politiki tako plesati, kakor jim gode Korošec v „Slov. Gospodarju“? Jako značilno je njegovo postopanje proti deželnim poslancem štajerskim. Pred volitvami je deloval za vstop deželnih poslancev v deželni zbor, po volitvah (ker je propadel) na shodu štaj. dež. poslancev v Mariboru za — abstinenco. Takšna so tedaj tista neomajna katoliška načela, ki se že v dveh mesecih izpremene v največji ekstrem. Pojdite, pojdite rakom žvižgat, vi zdradžbarji! Zgago delate samo za svoje osebne namene.

Prezreti ne smemo tudi Koroščevega trabanta, ki spišuje notice o učiteljstvu za „Slov. Gospodarja.“ Oče mu je bil učitelj Majeen. Ako hoče biti vadniški učitelj radi brata — duhovnika klerikalec, slobodno mu, vsekakor za učitelja — in celo vadniškega — ni nikakor imenitno. Basta.

R. S., učiteljica na Kranjskem, je nedavno podarila 10 K za škofove zavode v Št. Vidu. G. urednik, vprašajte jo, koliko je dala za družbo sv. Cirila in Metoda in koliko za učiteljski konvikt? Srajca je bliže životu kakor suknja.

Interpelacija Šusteršičeva v državnem zboru radi Ravnikarja mi je toliko razumljiva, kakor da imajo goriške uči-

teljice na svojih društvenih zborovanjih duhovnega voditelja. To ni društvo, to je bratovščina starih devic. Najnovejšega varovanca dr. Šusteršiča vprašamo: Kam ploveš?

„Slovenec“ se jezi nad slikami „Alt-Krain“ in pravi, naj bi se v šoli rajše uvedle statistične tabele o škodljivosti alkohola. Mi pa trdimo, da je večna škoda, zakaj se lanski zborovalci ljubljanskega kongresa proti alkoholu niso dali fotografovati, ko so na ulici iskali ravnotežje telesa. Taka slika bi živo kazala vpliv alkohola. Ali ni res?

Rešetar V.

Dopisi.

Kranjsko.

O, srečni kmetje, srečna vas! Blizu Ljubljane stoji vas, Rudnik po imenu. Ker je v ljubljanski okolici, je samo ob sebi umevno, da je vas skoziinskoz klerikalna. Tamkaj službuje že dolgo vrsto let učitelj Ivan Petrič, in sicer po izjavah višje šolske oblasti s hvalevrednimi uspehi, dasi je šolska soba skrajno slaba in zanemarjena, vsa šolska oprava gnila, dasi šola nima skoro nič učil in dasi je v vsakdanji šoli 138 otrok. Tamkaj pa pase duše bogaboječ duhovni oče, duhovni oče, ki ima poleg drugih vrlin tudi to, da sovraži učitelja. Ta se je namreč pred 2 letoma odpovedal s 70 gl. plačani orglarski službi, volil liberalne kandidate v dež. in drž. zbor, zato pa si nakopal jezo bogaboječega moža, duš pastirja, miru oznanjevalca. Pa ni si natovoril samo njegove jeze, nego deležen je že 2 dolgi leti sovraštva nekega Janeza Černiča, agenta škofove zavarovalnice, torej moža velike pobožnosti, ki moli na glas celo v cerkvi pred izpostavljenim Najsvetejšim — za sovražnike te fare ali za kak drug dober namen. Ta dva krščanska moža rujeta torej že 2 leti proti tovarišu Petriču, hoteč ga izstradati ali vsaj spraviti z Rudnika. Kolega Petrič — miren kot božji volec — je vse razne laži potrpežljivo prenašal. Kovali so proti njemu razne izjave in pobirali podpise nahujskanih kmetov, ki so očitno rentočili po gostilnicah: „Kaj bo pa učitelj jedel, če ne bo orglal? Mi takega učitelja ne maramo, ki noče orgljati! Če „šumašter“ ne bo orglal, bo pa šel!“ In tako naprej! Ti razni pobožni vzkliki so tako lepi, da se ob njih gabi poštenemu človeku! No, vse take in enake spletkarije so bile do danes — brezuspešne. Petrič še vedno učiteljuje na Rudniku, samo Janez Černič je dobil zadnje dni nekoliko po prstih. Treba bi takega moža z brezovko namazati še kot drugod, pa bodimo za sedaj zadovoljni, da je bil vsaj malo okrecan. Ta pobožnjak je začel namreč razglašati po fari te-le laži: 1.) Učitelj mojega brata zaradi mene sovraži, grdo z njim ravna in ga pretepava. 2.) Učitelj uči otroke — krasti. 3.) Jaz bom že pokazal temu šumeštru, on ne bo več v tej fari otrok pretepaval. — Tovariš Petrič bi moral biti pravo jagnje, ko bi ga ne podžgale take umazane govorice. Šel je torej in tožil poštenjaka Černiča. Ta je dobil za priče 4 odrasle ljudi, kakih 6 otrok, katerim je plačal krone, in starca 77 let. Obravnave so bile tri: 23. grudna l. l., 2. in 5. prosinca t. l. In kaj so dognali? Bratu Černičevemu se ne godi nobena krivica v šoli, ker je še dosti priden učenec, zato je pred sodnikom povedal, da hodi rad v šolo, o pretepavanju pa ni niti govora. — Na učiteljevo prošnjo so prinesli nekateri otroci letos nekaj zrnja za ptice, ki jih krmijo na šolskem vrtu. Ponavljalci so prinesli pred 4 leti nekej vej za grah. Gospodar istih grmov se je izjavil pred sodiščem, da

nima zaraditega nobene škode. Pred 5 leti so prinesli učitelju ponavljalci nekaj prekelj za fižol, ki so jih dobili doma od svojih očetov. Prinesli so mu tudi nekaj navadnih leskovih šib, ki jih rabi učitelj pri ponku v epljenju. — Černičeve laži so bile torej dokazane, in sodnik mu je za sedaj zamašil usta, ko je možu prisodil primerno kazen! In sedaj ima Petrič za nekoliko časa mir, mi pa imamo eden dokaz več, da ni večjega nasprotnika šole in učiteljstva nego je klerikalec. Vsa ta stvar je torej v redu, radovedni smo samo, kaj poreče k temu — „Slovenski učitelj“!

Koroško.

Slovenske učitelje izganjajo. „Učiteljski Tovariš“ je poročal že v I. letošnji številki, da je g. Rudolf Mencin, učitelj v Škocijanu na Koroškem, imenovan za učitelja v Št. Ilju pod Turjakom na Štajerskem. — Kratka, za mnogokoga morda nepomenljiva je ta novica, a vendar je v nji pravceta slika naših žalostnih šolskih razmer. Zopet mora slovenski učitelj pobegniti iz dežele in si v drugi deželi iskati službe in kruha, ker mu pri vladajočih razmerah na Koroškem nočejo pustiti mesta! Kakor! pod rajnim nadzornikom Gobancem, tako in še huje je pod vladajočim Pallatom, da namreč slovenskemu učitelju, in bodisi še tako vesten in priden učitelj, zagrenijo življenje tako, da mu nagajajo, kjer le morejo, da končno rad gre iz dežele. Dober del tega seveda opravlja nadzornik Palla, ki že skrbi zato, da postane služba slovenskega učitelja kolikor mogoče — neprijetna. Tako je že lepo število izvrstnih slovenskih učiteljev moralo zapustiti deželo. In na pritožbe slovenskih poslancev, da primanjkuje slovenskih učiteljev, ima Palla drzno čelo odgovarjati: „Saj bi jih nastavljal, ko bi jih imel!“ Na drugi strani pa se izganjajo iz dežele! In tako deluje šolska uprava neprestano in dosledno na to, da izpodriva slovenske učitelje in da nasprotuje razvitku slovenskega šolstva.

Dunaj.

Šolski sluge in učitelji. Kako sijajno se godi dunajskemu učiteljstvu pod plemenito vlado krutega krščansko-socialnega dunajskega paše dr. Karla Luegerja, nam kažejo ta-le vnebovpijoča destva: Definitivni šolski sluge na Dunaju imajo po 1400 K plače, 500 K stanarine, dve kvinkveniji po 100 do 200 K, kar da na leto skupaj 1900 do 2100 K. Definitivni podučitelji pa imajo po 1400 K plače, 2400 K stanarine in nič kvinkvenij, skupaj 1640 K, torej za 260 do 460 K manj nego šolski slugi. Podučiteljice imaje samo po 180 K stanarine. — Definitivni šolski sluge II. plačilnega razreda dobe na leto po 1550 do 1750 K, podučitelji enakega plačilnega razreda pa po 1440 K. Provizorični šolski sluge I. plačilnega razreda imajo 1320 K letne plače, II. plačilnega razreda 1200 K, podučitelji pa samo 1200 K in 800 K. — Na Dunaju službuje 633 stalnih podučiteljev, oziroma podučiteljic večinoma s 1440 K letne plače, 82 okrajnih pomožnih učiteljev s 1440 K, 42 pomožnih podučiteljic s 1440 K, 258 krajnih pomožnih učiteljev, oziroma učiteljic s 1200 do 1440 K, 142 provizoričnih podučiteljev na nesistemizovanih mestih po 800 K. — Tako kričeče nesoglasje med plačami učiteljstva in drugih, tudi manj važnih in izobraženih stanov vlada menda splošno v naši državi. Tako se faktično ceni delovanje učiteljstva, in toliko ceno ima ljudska izobrazba. Naj živi fraza o visoki nalogi šolstva!

Ukazi in odredbe šolskih oblastev.*)

K. k. Landesschulrat für Krain, Z. 4722.

Laibach, am 24. Dezember 1902.

Seine Exzellenz der Herr Minister für Kultus und Unterricht hat mit dem Erlasse vom 13. Dezember 1902, Z. 36312, die Abhaltung eines Fortbildungskurses für die Volksschullehrer Krains im Jahre 1903 genehmigt und zur Deckung der aus der Veranstaltung dieses Kurses erwachsenden Kosten ausnahmsweise den Betrag von 4040 K bewilligt, die Abhaltung von weiteren derartigen Kursen jedoch von der Bedingung abhängig gemacht, daß das Land Krain die Hälfte der Kosten für solche Kurse trage.

Diese Kurse haben den Zweck, jene Lehrer, denen Errungenschaften der neuern Pädagogik noch fremd sind, damit bekannt zu machen, bei den anderen aber die diesfälligen Kenntnisse zu erhalten, zu vertiefen und zu erweitern. Eine entsprechende Beitragsleistung von seite des Landes voraus gesetzt sollen die Kurse bis auf weiteres jährlich abwechselnd einmal für die Pädagogik, die Unterrichtssprache, die deutsche, bezw. die slovenische Sprache als zweite Landessprache, mit Einschluss des Anschauungsunterrichtes und der speziellen Methodik der Elementarklasse und das Rechnen sammt geom. Formenlehre, das nächste Jahr für die übrigen Lehrgegenstände der Volksschule, u. zw. zweimal ein Turnus mit slovenischer, einmal ein Turnus mit deutscher Unterrichtssprache abgehalten werden. —

Als Docenten sind Mitglieder des Lehrkörpers der k. k. Lehrer- und Lehrerinnenbildungsanstalt in Laibach eventuell Bezirksschulinspektoren in Aussicht genommen.

Zur Teilnahme an diesen Kursen werden im Sinne der Ministerialverordnung vom 6. April 1870, Z. 3169, M. V. Bl. No. 57, zwanzig Lehrpersonen verpflichtet, außerdem steht es jedem Lehrer frei, sich, soweit dies ohne Beeinträchtigung des Unterrichtes für die zur Teilnahme an den Kursen Verpflichteten zulässig erscheint, an diesen Fortbildungskursen zu beteiligen.

Den zur Teilnahme Verpflichteten außerhalb Laibachs Wohnenden wird ein Reise- und Zehrungskostenpauschale von täglich 4 K, den freiwilligen Teilnehmern nach Maßgabe des zur Verfügung stehenden Kredites eine Aushilfe zugestanden.

Die Dauer des Kurses wird auf 4 Wochen bestimmt.

Der Kurs soll im Monate August abgehalten werden; das genaue Programm und der Tag des Beginnes derselben wird rechtzeitig bekannt gegeben werden. Der k. k. Stadtschulrat (k. k. Bezirksschulrat) wird demnach aufgefordert, dies der Lehrerschaft bekannt zu geben und im Sinne der §§ 3 und 5, bez. 9 d. cit. Minister. Verordg. bis längstens Ende März 1903 zu berichten, welche Lehrpersonen zum Besuche dieses Kurses pro 1903 zu verpflichten wären und welche Lehrer sich zum Besuche desselben freiwillig melden, damit der Landesschulrat in die Lage komme, diesbezüglich das Nötige im Sinne des § 4 der gedachten Ministerialverordnung zu verfügen.

Der k. k. Landespräsident:

Hein m. p.

*) Tovariši so nas naprosili, da priobčujemo tudi odslej važnejše ukaze in odredbe šolskih oblastev, ker je tako najlažje, da se z njimi seznanimo učiteljsko. — Šolska oblastva pa prosimo, naj nam pošiljajo vse svoje ukaze in odredbe, da jih moremo objavljati. Uredn.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Poziv! — Naš žalostni materijalni položaj kriči do neba! Od nas se zahteva, da bodimo moderni v vseh zadevah, da izpolnimo strogo predpisane zakone. — Kar se pa zahteva od nas, to zahtevamo tudi mi, da se nam da, in to je izpolnitev temeljnega zakona § 55., kjer se ukazuje, da bodi učitelj stanu primerno plačan. — V skoro vseh kronovinah so prišli že do prepričanja, da se more edino le oni narod kulturno povzdigniti, ki ima gmotno dobro situvirano učiteljsvo — in sklepa se na vseh koncih in krajih, kako pomagati učiteljsvu. Le pri nas smo tako srečni, da se za nas nič ne stori in to radi ljube obstrukcije. In temu mora biti konec! — Zaraditega pozivlja podpisano predsedništvo, da skliče „Deželno slovensko učiteljsko društvo vojvodine Kranjske“ v najkrajšem času učiteljski shod v Ljubljano, na kateri shod naj se povabi vse kranjske poslance, deželne kakor državnice, c. kr. vlado in c. kr. šolske faktorje. In na tem shodu se naj pove jasno in odločno, da tako ne more iti dalje. Aut — aut!

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev okraja logaškega.
Iv. Šega, t. č. tajnik. Jos. Bénedek, t. č. predsednik.

Štajersko.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje dne 1. svečna ob eni popoldne v Šmarju. Na dnevnem redu so tudi volitev odbora in raznih delegatov.

K obilni udeležbi vljudno vabi Strmšek.

Učit. društvo za celjski in laški okraj zboruje v ponedeljek dne 2. svečna ob 1/2 11. uri dopoldne v navadnih prostorih okoliške deške šole v Celju po nastopnem vzporedju: 1. Zapisnik. 2. Petje. 3. Društvene zadeve in naveti. 4. „Naš novi disciplinarni zakon na Štajerskem.“ (Razgovor.) 5. Iz šolske prakse. K obilni udeležbi vljudno vabi v imenu odbora: Armin Gradišnik, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je imelo svoje glavno zborovanje dne 8. prosinca t. l. ob dobri udeležbi. — Po presrčenem pozdravu g. predsednika, ki tudi naznani, da sta se kot gosta udeležili zborovanja gdč. Brinšek Marija in Hrovatin Ema, obe od sv. Janža — potem sta tudi pristopili k društvu — se preide na dnevni red.

Zapisnik zadnjega zborovanja se neizpremenjen odobri. Potem se preberejo nekateri dopisi, ki pa ne zanimajo javnosti. Za tem sta se vzeli na znanje poročili tajnika in blagajnika. Slednji je tudi priporočal, naj bi se društvo naročilo na „Slovana“, kar je bilo sprejeto. Sedaj so pa prišle društvene zadeve na rešeto. Nekaj društvenikov je bilo namreč v vsakem oziru do društva toliko malomarnih, da so se izbrisali iz njega. Sam pa je izstopil g. Teod. Weinhard, ker ima baje preveč posla s — čebelami.

Pri volitvah odbora je bil izvoljen večinoma stari odbor, le namesto odišle gdč. Muške je bil izvoljen tovariš R. Kotzmut, namesto g. A. Ogorelca pa g. M. Vauhnik od sv. Marka. K sklepu se je sklenilo, da bo prihodnje zborovanje meseca sušca, ker se v svečnu ni nadejati lepega vremena.

Vestnik.

Za „Učiteljski konvikt“ sta darovala: Andrej Kmet, nadučitelj v Cerkljah, kot odkupnino od novoletnih voščil 2 K, Ivan Barle, nadučitelj v Šmihelu pri Novem mestu, 2 K.

Osebnosti. Bivši koncertni vodja „Glasbene Matice“ v Ljubljani, g. dr. Josip Čerin, je imenovan kapelnikom c. kr. dvorne in mestne župne cerkve sv. Mihaela na Dunaju. Odličnemu glasbeniku naše iskrene čestitke! Česar mu ni dala domovina, mu je dala tujina. — Gosp. Fran Waišel, nadučitelj v Hrušici v Istri, si zdravi v ljubljanski bolnišnici

jako opešano desno oko. Dne 17. t. m. je obiskal bolnega tovariša župan ljubljanski, g. Ivan Hribar. — Na 8razredni dekliški šoli v Ljubljani sta definitivno nastavljeni gđc. Ernestina Rekar, doslej učiteljica na Krškem, in Jakobina Tomec, doslej pomožna učiteljica na isti šoli.

40letnica. Kakor znano, so 18. novembra pretečenega leta priredili našemu vrlemu tovarišu g. nadučitelju Francu Paplerju njegovi najbližji prijatelji izbornu uspeli prijateljski večer ob priliki njegovega 40letnega službovanja. Marsikateri njegov tovariš in prijatelj bi se bil rad udeležil večera, a radi pomanjkanja pripravnega prostora ni bil vabljen. Nudi se nam pa sedaj lepa prilika 29. t. m. ob njegovem godu, da se v obilnem številu zberemo v prijazni Borovnici ter s tem pokažemo, kako mil tovariš nam je vrli g. Papler. Na snidenje torej 29. t. m. v Borovnici.

Katoliško društvo slovenskih učiteljic, ki — hvala Bogu! — vrlo slabo životari, je imelo dne 7. t. m. v Gorici svoje glavno zborovanje. Mi bi seveda ne omenjali tega neznanega društva in njega brezpomembnega zborovanja, če bi ne bilo predavanje na tem zborovanju toliko imenitno, da ga moramo registrovati. Duhovni voditelj, župnik Iv. Kokošar, je namreč govoril o spiritističnih dejstvih in sicer, kakor nam poročajo verodostojni viri, z velikanskim uspehom! Pokazal je namreč spiritističnih dejstev moralno nevarnost ter opazoval zanimivo hipotezo o četrti dimenziji. Pojasnil je znanstveno celo vrsto spiritističnih prikazni, ki varajo nevedneže. — Dandanes, ko ima vse učiteljstvo toliko neizmerno važnega posla z razmotrivanji svojih stanovskih vprašanj, je seveda najprimerneje in najnujnejše, da pitajo duhovni voditelji naše pobožne kolegince z razpravami o spiritističnih dejstvih. Lepšega predmeta na učiteljskih zborovanjih si sploh ne moremo misliti. V tvojem taboru je rešitev našega šolstva, o klerikalizmu!

Štiri krone! V razglasu o izobraževalnem tečaju, ki ga prinašamo na drugem mestu, stoje te-le besede: Den zur Teilnahme Verpflichteten, außerhalb Laibachs Wohnenden wird ein Reise- und Zehrungskostenpauschale von täglich 4 K, den freiwilligen Teilnehmern nach Maßgabe des zur Verfügung stehenden Kredites eine Aushilfe zugestanden. — Verjemite, da smo prebrali ta odstavek dvakrat in trikrat, pa če bi ga prebrali tudi desetkrat: štiri krone ostanejo štiri krone, in vse nič ne pomaga. Pa zakaj bi tudi dajali učitelju na dan več nego štiri krone, saj je učitelj že tako in tako navajen skromnega življenja, in čemu bi mu potem, ko bo v vročem avgustu presedel ves ljubi dan v šoli, dajali sredstva, da se počestno telesno okrepeča in osveži? Saj ni treba! Uboga para ostani uboga para vse žive dni: tako gre vse lepo po starem programu, in vsaj v tem pogledu si ni treba z novotarijami beliti glav! Pa računajmo in vzemimo v proračun najmanjše izdatke in opašimo si hlače trdno in čvrsto k telesu: Stanovanje na dan 1 K, zajtrk 30 h, obed 1 K, večerja 1 K, drugi izdatki 1 K — torej deficita na dan 70 h ali v 4 tednih 19 K 60 h. In temu deficitu se ne izognejo oni, ki bodo primorani obiskovati omenjeni kurz! Vesele počitnice jim bodo to! Kaj naj svetujemo tem srečnim tovarišem in tovarišicam? Na stanovanje naj gredo k „Staremu Tišlarju“ v Kolodvorske ulice (postelja 40 h!), na obed pa v — ljudsko kuhinjo! Večerje in zajtrka ni treba, če hočejo, da se telesno okrepe v počitnicah, da se vrnejo domov brez deficita in da začno z veseljem in zadovoljnim srcem novo šolsko leto! — Tako je z nami, kadar je treba plačevati: zmeraj smo zadnji, zmeraj se nas bagatelizuje, da se človeku končno res za malo zdi, ker je naprej in naprej zapostavljan, naprej in naprej preziran, a veninven tesneje in čvrščeje uklepan v jarem dela, naporov in odgovornosti. Takemu nepravilnemu in neusmiljenemu ravnanju mora biti končno vendarle konec, dokler ne prikipi potrežljivost učiteljstva do vrha. Sedaj je še čas, da se v imenovanem primeru obrišejo pravičnosti in človekoljubju objokane oči!

„Slovenski Narod“ piše, da postaja pomanjkanje ljudskih učiteljev na Kranjskem vedno večje, in ako pojde tako naprej, bomo kmalu dospeli do tega, da bo skoro vsa naša ljudskošolska izobrazba v rokah ženskega osebja. Pri nas se razpisujejo na eno in večrazrednicah voditeljska mesta, pro-

silca pa ni nobenega, nastavijo učiteljico — pa mirna Bosna. Mi nimamo nič proti temu, da se voditeljska mesta, za katera ni nikakega moškega prosilca, oddajo začasno učiteljicam. Začasno oddane učiteljske službe se itak še razpišejo, in potem je dana prilika, dobiti kakega moškega prosilca. Temu pa, da se tudi stalno oddajo voditeljska mesta na deških in mešanih ljudskih šolah učiteljicam, moramo odločno ugovarjati, ker je to na škodo ljudski izobrazbi in nasprotuje zakonitim določbam, glasom katerih se smejo na deških in mešanih ljudskih šolah ženske učne moči rabiti pri pouku le v nižjih razredih. Narodni učitelji delujejo prav mnogo za narodno izobrazbo izven šole. Večina naših narodnih društev in kmetijskih podružnic po kmetih je v rokah ljudskih učiteljev. V mnogih krajih bi taka društva popolnoma propadla, ako bi ne bilo učiteljev. Prav zato pa želimo, da se voditeljska mesta na deških in mešanih ljudskih šolah podeljujejo stalno edino moškim učnim osebam, ker je v interesu slovenskega naroda, da je v vsaki občini vsaj eden učitelj. Pomanjkanju ljudskih učiteljev na Kranjskem pa niso krive stroge odredbe dež. šol. sveta, krive so edino slabe plače. Prenizke plače so glavni vzrok, da se učitelji sedaj pogostoma odpovedujejo svojim službam in iščejo rajši pri pošti in železnici boljše bodočnosti. Da pa se ne zvišajo učiteljske plače na Kranjskem, je pa edino blaženi sad brezmiselne klerikalne obstrukcije v našem deželnem zboru, ki je učiteljstvu pojedla povišanje plač. Klerikalci so bili vedno nasprotniki narodnemu napredku in šoli ter raditega nasprotujejo povišanju učiteljskih plač in na ta način so oni največ krivi pomanjkanju učiteljev, krivi, da bo v dogledni dobi vzgoja naše mladine izročena v ljudskih šolah edino ženskim učnim osebam.

Iz Zagorja ob Savi nam pišejo: Učiteljstvo priredi pod vodstvom g. učitelja Emila Adamiča s prijaznim sodelovanjem g. Strletove, g. R. Vrabla, g. Fr. Bajca ter drugih gospic in gospodov dne 25. t. m. v salonu g. L. Habata v Toplicah dobrodelni koncert v prid opoldanski hrani ubožnim učencem šole v Zagorju.

Častnim občanom je velika občina Trnovo v občinski seji dne 8. t. m. soglasno izvolila nadučitelja g. Martina Zarnika in to v priznanje njegovih zaslug za šolo in občino.

Triletnice plačuje svojemu učiteljstvu ruska Moskva. V Peterburgu se bavi sedaj z istim vprašanjem posebna mestna šolska komisija, ki omahuje med triletnicami in petletnicami, ki bodo odmerjene z 10 do 15% plače. Tolika bo tudi stanovina. Triletnice so že uvedene po mnogih evropskih deželah in mestih, ker so spoznali ljudje, da je boljše in koristnejše dobivati povišanja plač vsaka tri leta nego vsakih pet let. Ne govori zaman stara prislovica: Dvakrat da, kdor hitro da. — V Moskvi prejema učiteljstvo po 610 K stanarine. Kje smo še mi za „barbarsko“ Rusijo!

Koliko stane Ljubljano šolstvo? V pročačunu za tekoče leto čitamo, da so stroški za ljubljansko šolstvo proračunjeni tako-le: 1.) ljudsko šolstvo 35.471 K, 2.) realka 7940 K, 3.) obrtno nadaljevalne šole 1200 K, 4.) otroški vrtec 3380 K, 5.) c. kr. umetno obrtna šola 15.624 K, 6.) mestna višja dekliška šola 18.000 K, 7.) Lichtenthurnični zavod 522 K, skupaj 49.416 K. Pokritje pa so: 1.) obresti zakladov realičnega zaklada 2562 K, 2.) ukovina 1500 K, 3.) doneski za umetno-obrtno šolo 3100 K, 4.) deželni prispevki za obrtne pripravljalne šole 1300 K, 5.) doneski obrtne in trgovske zbornice 800 K, 6.) najemščina 720 K, 7.) dohodki višje dekliške šole 9540 K, skupaj 21. 939 K.

Razpisane učiteljske službe na Štajerskem. Popolniti je učiteljska mesta v Slovenski Bistrici, v Cirkoveah in v Polensaku niže Ptuja. Prošnje je vlagati do 31. t. m. pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Učitelj — zblaznel. V Mariboru je zblaznel upokojeni nadučitelj g. Feliks Pirc.

Stare poštna nakaznice in spremnice. Naprosili so nas, naj opozorimo svoje bralce, da je rok za uporabo in izmenjanje golic za poštna nakaznice in poštna spremnice s povzetnimi poštami nakaznicami stare emisije podaljšan do 31. prosinca t. l. — No, med našimi naročniki nemera ni mnogo tega blaga!

Poroka. V Ljutomeru se dne 21. t. m. poroči učitelj g. Fran Čeh z gospico Angelo Vršičevo, hčerko narodnega trgovca. Čestitamo!

V Litiji je bila dne 4. t. m. božičnica, ki jo je priredila tamošnja šolska mladina. Uspeh je bil v moralnem in materijalnem oziru jako povoljen. S čistim dohodkom se ustanovi kuhinja za one ubožne otroke, ki so opoldne brez vsakega kosila. V resnici blag namen!

Prva hrvaška šola v Ameriki. Hrvatje v Benetu so slovesno otvorili svoje novo šolsko poslopje, ki je namenjeno prvi hrvaški šoli v Ameriki. Ta šola bo obenem društveno središče župnije sv. Nikole v Benetu.

Prepovedane vlečke pri učiteljicah. Učiteljice v Budimpešti ne smejo več imeti med poukom oblek, ki imajo vlečke

Aforizmi. Vase poglej: če se ne razumeš sam, te bodo drugi še manj. — Vest je nastrojži nadzornik. — Srce je, ki priklepa, oblastna moč, ki odvrača. — Odkrij se pred šolo kot pred cerkvijo, zakaj tudi šola je svetišče, kjer vlada ljubezen in kjer se napajajo srca z večnimi resnicami. — Kdor ne verjame, da stori ljubezen več kot sila, ni poklican, da bi vladal. — Luč, ki sveti po šolah, je samo utrinek večnega plamena. — Vzemi učitelju individualnost in napravil si iz človeka stroj. — Pomagaj, dvigaj in blaži, zakaj vsepovsod so odprti prepadi. — Vera v ideale je človeški duši življenje; kdor ji vzame ideale, je njen morilec. — Za veselje je vera posameznega človeka v pravičnost — nič, zanj — vse. — Soditi je lahko, sojenemu biti — težko. —

Listnica uredništva.

G. A. G. v Š. Vašega dopisa ne moremo priobčiti, ker se čisto nič ne vjemamo z njim. Ako hočete, da ga objavimo v listu, imejte toliko poguma, pa se podpišite. Potem Vam seveda takoj ustrezemo, sicer pa nam ni mogoče, ker bi z Vašim člankom pobijali to, kar smo v letošnjem letu odločno zagovarjali. Nepredvidni in nelogični pa nečemo biti, čeprav se temu ali onemu zamerimo. Toda ljubša nam je ena zamera, nego nekonsekventnost, ki bi nam jo lahko vedno očitali. Začrtali smo si tako jasen program, da ne moremo pri najboljši volji kreniti od njega niti za pol lasu. Vemo namreč, da smo zaradi drugih, a ne drugi zaradi nas. Zatorej ne moremo in ne maramo služiti posameznikom. Preveč sveta nam je stvar, nego da bi se izneverili službi, v kateri živimo in umrjeno, če treba, v prid naprednemu našemu učiteljstvu. Spise, ki se vjemajo z našimi nazori, priobčujemo seveda brez strahu in pomisleka in prevzamemo zanje tudi vso odgovornost. Pošljite nam torej kaj takega, potem Vas ne bomo silili h gorenji zahtevi. Ne zamerite nam: boljša je odkrita beseda nego težka vest! — **Sevniško-brežiško učit. društvo.** Poročilo o Vašem zborovanju smo morali — žal — zaradi tesnega prostora za danes odložiti. Oprostite! Pride prihodnjič!

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 124. Kranjsko.

Na enorazrednici v Nadanjem selu je učno mesto stalno popolniti. Prošnje so vlagati semkaj do dne 12. februarija 1903.

C. kr. okr. šolski svet v Postojni, dne 11. januarija 1903.

Št. 282.

Na petrazredni c. kr. rudniški ljudski šoli v Idriji je stalno popolniti mesto učitelja in učiteljice z dohodki IV. (četrtga) plačilnega razreda idrijskega učnega osebja, t. j. z letno plačo 1000 K, aktivitetno doklado do letnih 200 oziroma 160 K ter s pravico do šest petletnic po 100 oziroma 80 K.

Lastnoročno pisane in po predpisih opremljene prošnje z dokazilom učne sposobnosti za ljudske šole z nemškimi in slovenskimi učnimi jeziki je predpisanim službenim potom tekom štirih tednov pri podpisnem c. kr. rudniškem ravnateljstvuložiti.

C. kr. rudniško ravnateljstvo v Idriji, 16. prosinca 1903.

Št. 31.

V črnomeljskem šolskem okraju so razpisane naslednje službe v stalno ali začasno nameščenje:

1. Službi učitelja-voditelja na enorazrednicah na Črešnjevcu in Božakovem s postavno plačo in prostim stanovanjem.

2. Na dvorazrednicah v Vinici in na Štrekljevcu drugo učno mesto s postavno plačo in prostim stanovanjem.

V slučajnem pomanjkanju za stalno ali začasno nameščenje sposobnih prosilcev se bodo nastavile pomožne učiteljske moči.

Prošnje je vlagati do 25. januarija t. l. pri c. kr. okr. šol. svetu v Črnomlju.

C. kr. okr. šolski svet v Črnomlju, dne 6. januarija 1903.

Parma.

Z. 33.

An der zweiklassigen Volksschule in Banjaloka wird die Oberlehrerstelle mit den sistemisierten Bezügen mit dem Beifügen ausgeschrieben, daß in Ermangelung hiezu geeigneter Bewerber eine provisorische Lehrkraft und eventuell eine Aushilfskraft angestellt wird.

Gehörig instruierte Gesuche sind bis 10. Februar l. J. im vorgeschriebenen Wege hierorts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrath in Gottschee, am 13. Jänner 1903.

Gospodarski program.

Naslednje tvrdke darujejo od iztržka, oziroma dobička, ki jim ga da zaslužiti učiteljstvo, dogovorjene odstotke v prid učiteljskemu konviktu. Vsako (vsaktera) pa blagovoli zahtevati, da se vsaka vsota, ki jo odjemalec izplača, zabeleži v prid konviktu.

1. **Jos. Petrič** — zaloga raznovrstnih šolskih zvezkov, peres z napisom: „Učiteljski konvikt“ in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani, sv. Petra cesta št. 6.
2. **Knjigotržnica Ig. pl. Kleinmayr & F. Bamberg** v Ljubljani, Kongresni trg.
3. **Národna tiskarna** v Ljubljani, Kongresni trg.
4. **Šeberjeva tiskarna** v Postojini, zaloga uradnih spisov itd.
5. **Gričar & Mejač**, trgovina z narejenimi oblekami za dame in gospode v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
6. **Fran Ksav. Souvan**, trgovina z manufakturnim blagom v Ljubljani.
7. **Fran Kraigher**, krojaški mojster v Ljubljani, Kongresni trg.
8. **Anton Krejči**, zaloga moških in ženskih klobukov v Wolfvih ulicah v Ljubljani,
9. **J. Soklič**, trgovina s klobuki v Ljubljani, Pod trančo.
10. **Filip Fajdiga**, mizar in trgovina s pohištvo v Prešernovih ulicah št. 50 nasproti novi pošti v Ljubljani.
11. **B. Schmeltzer**, zaloga stolov, Šelenburgove ulice v Ljubljani.
12. **Ivan Bonač**, zaloga šolskih knjig, svinčnikov družbe sv. Cirila in Metoda in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani.
13. **Banka „Slavija“** v Pragi — glavno zastopstvo za slovenske dežele v Ljubljani — vzajemno zavarovalno društvo, podpira učiteljski konvikt in daje od učiteljskih zavarovanj provizijo „Zavezi jugoslovanskih avstrijskih učiteljskih društev“.

Zavedno učiteljstvo prosimo, da po geslu „Svoji k svojim!“ podpira v prvi vrsti te tvrdke.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovarša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{2}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.
Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.